

4 edycja Festiwalu Antropologii Wizualnej ASPEKTY

26-28 listopada w Toruniu

Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej

Zapraszamy do zapoznania się z programem festiwalu

<http://aspektyfestival.pl>

Z przyjemnością informujemy iż w ramach Festiwalu odbędzie się wykład prof. Paolo Chiozzi, który będzie gościem tegorocznych ASPEKTÓW,

Jego wykład "The origins and state of art of Visual anthropology in Italy: ethics and method" odbędzie się **26 listopada, piątek, godz 13:30**. Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej UMK w Toruniu, Szosa Bydgoska 44/48. Spotkanie będzie tłumaczone na język polski.

Paolo Chiozzi, jest profesorem Antropologii Wizualnej na Uniwersytecie we Florencji.

W 1970 prowadził badania terenowe w Afryce. W swoich późniejszych zainteresowaniach skupił się na zagadnieniach etnicznych mniejszości kulturowych (tubylców i imigrantów) w Europie. Zainteresowany także "antropologią edukacji" - wprowadził antropologiczno-wizualne podejście do "pedagogiki między kulturami".

Od wielu lat organizuje sekcję etno-antropologiczną na „Festival dei Popoli” Jest to festiwal filmów dokumentalnych we Florencji organizowany od 1959 roku.

Jest członkiem Komitetu Naukowego "Archiwum Fotograficzne Toskanii". Opublikował wiele książek i artykułów w czasopismach naukowych m.in.: *Manuale di Antropologia Visuale; Frontiere del bambino; Antropologia urbana e relazioni inter-etniche; Antropologia della Libertà; Didattica della visualità*.

Obecnie przygotowuje włoskie tłumaczenie książki Bronisława Malinowskiego *Wolność i cywilizacja* (1947) - jak dotąd nigdy nie przetłumaczonej we Włoszech.

Zabierzemy Państwa w podróż. Dzięki X Muzeum przeniesiecie się w najdalsze zakątki globu, poznacie sposoby życia ludzi z odległych kultur, w nowy sposób spojrzycie na kulturę Wam bliską. Chcemy, abyście wnikliwie przyjrzelili się człowiekowi, otaczającemu go środowisku, a przede wszystkim kulturze, którą kształtuje. Naszym celem jest zaś popularyzowanie wyjątkowego rodzaju dokumentu, jakim jest film antropologiczny. Traktujemy go jako pewien typ narzędzia, służący do rejestracji a przede wszystkim prezentacji wyników badań kulturowych.

Filmy, które obejrzycie, są przeglądem najnowszych tematów i projektów badawczych z zakresu dokumentu antropologicznego. Z ponad 140 obrazów nadesłanych z 50 krajów świata, wybraliśmy 23 filmy. Nie wszyscy twórcy prezentowanych dokumentów są antropologami. Łączy ich jednak pewien typ etnologicznej wrażliwości, ciekawość świata, zainteresowanie człowiekiem oraz chęć eksploracji nieznanymi zakątkami, podejmowania ważnych, często trudnych tematów, dotyczących kondycji człowieka we współczesnym świecie.

Prezentowane filmy podzieliliśmy na cztery bloki tematyczne. Dokumenty dotyczące tradycji, jako zasadzie organizującej życie społeczności, mówiące o pewnych elementach kultury, które istnieją w formie ciągłej i niezmiennej, znajdziecie Państwo w bloku *W kręgu tradycji*. Z „tradycjami wynalezionymi”, procesami przekształcania

i przeobrażania zastanych przekazów kulturowych zapoznacie się zaś dzięki filmom zakwalifikowanym do kategorii *Tradycja w nowoczesnych kontekstach*.

Tematem przede wszystkim nas interesującym jest człowiek, jego życie, jego „świat”. To, co jest dla niego szczególnie ważne – dom, rodzina, praca, zwykła codzienność, a więc „świat”, w którym czuje się dobrze, który zna - to tematy, które podejmują filmy z bloku *Świat oswojony*. Dopasowywanie się do nowych warunków życia, poszukiwanie tożsamości, twórcze działania, które mają na celu pomóc „zakorzenić” się w obcym miejscu (nie tylko w sensie geograficznym, „nowym”, „nieznanym” często staje się współczesny świat, zmieniający się w niewyobrażalnym tempie) to tematy przewodnie bloku *Świat do oswojenia*.

Organizatorzy Festiwalu Aspekty
festival@aspektyfestival.pl

4 edycja Festiwalu Antropologii Wizualnej ASPEKTY 26-28 listopada w Toruniu

Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej

Abstrakt wykładu

26 listopada, piątek, godz 13:30

Katedrze Etnologii i Antropologii Kulturowej UMK
w Toruniu, Szosa Bydgoska 44/48.

Spotkanie będzie tłumaczone na język polski.

ORIGINS AND STATE OF ART OF VISUAL ANTHROPOLOGY IN ITALY:

ETHICS AND METHOD

Prof. Paolo Chiozzi

Visual Anthropologist – University of Florence

Tło historyczne

Pierwsza Katedra Antropologii we Włoszech powstała w 1869 roku na Uniwersytecie we Florencji, kierownictwo nad nią objął prof. Paolo Mantegazza (ur. 1831- zm.1910).

W 1870 roku założył on Włoskie Towarzystwo Antropologii, Etnologii i Psychologii Porównawczej, oraz Narodowe Muzeum Antropologii i Etnologii.

Używał fotografii w swoich własnych projektach badawczych, a także opracował rodzaj "instrukcji" dla swoich współpracowników i uczniów na temat korzystania z aparatu fotograficznego w badaniach antropologicznych i etnograficznych.

Mantegazza stwierdził, że (antropologiczna) wiedza może czynić ludzi „wolnymi”, oświadczył również, że "fotografia jest narzędziem demokratycznym" (r.1889).

Od tamtej pory historia antropologii wizualnej we Włoszech przechodziła kilka faz:

- 1920-1940 - okres faszyzmu

- od 1950 - tzw. *documentario demartiniano* (etnograficzny film skoncentrowany na obserwacji, opisie folkloru - podejście marksistowskie)

- 1959 - narodziny *Festivval dei Popoli* we Florencji. Pojawiają się nowe trendy w antropologii wizualnej, między innymi dzięki powiązaniom międzynarodowym, które są coraz bardziej bliskie

- 2001 - powstaje pierwsza katedra Antropologii Wizualnej na Wydziale Politologii i Nauk Społecznych Uniwersytetu we Florencji.

Od „antropologii wizualnej” do "antropologii wizualnej komunikacji"

Obecnie można powiedzieć, że we Włoszech istnieje antropologia wizualnej komunikacji (wskazana przez Margaret Mead w 1960 r.). Ma to istotny wpływ zarówno na teorię, jak i na metody: najbardziej istotne, dla antropologii w ogóle, jest "zbieg okoliczności" zachodzący pomiędzy metodologicznym wyborem i nieuniknionymi problemami etycznymi.

Od momentu *Etyki obrazu* Jay'a Ruby'iego oraz *Etyki w erze cyfrowej* uwaga naukowców we Florencji

4 edycja Festiwalu Antropologii Wizualnej ASPEKTY

Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej

---

zaczęła skupiać się na podejściu do antropologii komunikacji wizualnej – podkreśla to również specyfikę "szkoły florenckiej", gdyż temat ten jest fundamentem szkoły już od końca XIX wieku. Podczas wykładu omówione również zostaną współczesne kierunki badań antropologii wizualnej, głównie te związane z migracjami, etnicznymi i kulturowymi, które miały miejsce w dzieciństwie. Szczególna uwaga poświęcona zostanie niedawnej konferencji na temat "Antropologii wizualnej dzieciństwa" która miała miejsce we wrześniu 2010 r. w Danii. W jej kontekście ukazała się duża różnica między podejściem „romańskim” a tym bardziej "tradycyjnym" do wizualnej reprezentacji dzieciństwa. Krótko mówiąc, możemy stwierdzić, że taka różnica jest również widoczna w samym nazewnictwie: "antropologii wizualnej dzieciństwa" i sugerowanej przez uczonych włoskich i francuskich: "antropologii wizualnej dla dzieci i z dziećmi", a więc skupianie się raczej na antropologicznym "działaniu", niż "filmowaniu". Kolejny obszar badań związany jest z dwumianem: *pamięć - tożsamość*. Oba tematy zostaną wyjaśnione podczas wykładu za pomocą przykładów wizualnych.

"Wizualne" przykłady

1. FOTOGRAFIA

Stefano Morelli, *Porwana struktura* (2009-2010)

Projekt "antropologii fotograficznej", w ramach którego pracuje się z grupą albańskich nastolatków, nielegalnych imigrantów mieszkających samotnie we Włoszech, została umieszczona w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Lucca (Toskania), razem z ich rodzinami z Albanii.

2. FILM

Sandro Nardoni, *Pokolenie twórców papieru* (r.2010)

Film jest wynikiem wizualnych badań antropologicznych w Arbatax (Sardynia), eksplorujących społeczne i kulturowe skutki otwarcia (w 1960 r.) wielkiej fabryki papieru i jej zamknięcia ok. 40 lat później. Film omawia początki wprowadzania systemu przemysłowego w środowisko tradycyjne, pastersko-rolnicze oraz pokazuje historie pracowników, których większość całe życie przepracowali w tej fabryce

---

Biografia:

Paolo Chiozzi, ur. w Treviso (Włochy) w 1943 roku.

Obecnie jest profesorem Antropologii Wizualnej na Uniwersytecie we Florencji.

W roku 1970 prowadził badania terenowe w Afryce. W swoich późniejszych zainteresowaniach skupił się na zagadnieniach etnicznych mniejszości kulturowych (tubylców i imigrantów) w Europie.

Zainteresowany również „antropologią edukacji” – wprowadził antropologiczno-wizualne podejście do „pedagogiki między kulturami”.

Od wielu lat organizuje sekcję etno-antropologiczną na *Festival dei Popoli*. Jest to festiwal filmów dokumentalnych organizowany we Florencji od 1959 roku.

Jest członkiem Komitetu Naukowego Archiwum Fotograficzne Toskanii.

Opublikował wiele książek i artykułów w czasopismach naukowych m.in.: *Manuale di Antropologia Visuale; Frontiere del bambino; Antropologia urbana e relazioni inter-etniche; Antropologia della Libertà; Didattica della visualità*.

Obecnie przygotowuje pierwsze włoskie tłumaczenie książki Bronisława Malinowskiego *Wolność i cywilizacja*.